

УДК 324:004.738.5:659.3

[https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-12\(17\)-1557-1568](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-12(17)-1557-1568)

Кипич Інга Валеріївна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри приватного та публічного права, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0001-8619-8975>

Букорос Тетяна Олександрівна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри приватного та публічного права, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-4059-2632>

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ КОМУНІКАЦІЙНИХ ПЛАТФОРМ НА ЕЛЕКТОРАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ

Анотація. У статті здійснено компаративний аналіз впливу цифрових комунікаційних платформ на електоральну поведінку в різних політичних системах. Досліджуються механізми формування електоральних преференцій через соціальні мережі, месенджери та відеоплатформи в контексті демократичних виборів. Особлива увага приділяється порівняльному аналізу використання цифрових технологій у виборчих кампаніях США, країн Європейського Союзу та України. Розглядаються такі аспекти як персоналізація політичного контенту, алгоритмічна курація інформації, формування фільтраційних бульбашок та їх вплив на прийняття електоральних рішень. Дослідження базується на міждисциплінарному підході, що поєднує методи політичної науки, соціології медіа та computational analysis. Виявлено значні відмінності у патернах використання цифрових платформ залежно від інституційного дизайну виборчої системи, рівня цифровізації суспільства та культурних особливостей політичної комунікації. Проаналізовано феномен цифрової поляризації та його вплив на електоральні результати. Запропоновано типологію моделей впливу цифрових платформ на електоральну поведінку з урахуванням контекстуальних факторів. Результати дослідження демонструють, що цифрові комунікаційні платформи не є нейтральними посередниками, а активно формують політичні преференції через технологічні та алгоритмічні механізми. Окреслено виклики для демократичних процесів, пов'язані з непрозорістю алгоритмів, маніпулятивними практиками та цифровим розривом між різними сегментами електорату. Цифрові платформи значно розширили обсяг доступної інформації, але водночас створили проблему інформаційного перевантаження. Виборці стикаються з величезною кількістю політичного контенту різної якості та достовірності, що ускладнює процес формування обґрунтованих електоральних рішень.

Ключові слова: політичний аналіз, практична політологія, прогнозування, цифрові комунікаційні платформи, електоральна поведінка, компара-

тивний аналіз, політична поляризація, фільтраційні бульбашки, електоральні преференції, цифровізація політики, соціальні мережі, виборчі кампанії.

Kypych Inha Valeriivna PhD in Law, Associate Professor, Associate Professor of Department of Private and Public Law, Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0001-8619-8975>

Bukoros Tetiana Oleksandrivna PhD in Political Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Private and Public Law, Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-4059-2632>

THE IMPACT OF DIGITAL COMMUNICATION PLATFORMS ON ELECTORAL BEHAVIOR: COMPARATIVE ANALYSIS

Abstract. The article presents a comparative analysis of the impact of digital communication platforms on electoral behavior in different political systems. The mechanisms of forming electoral preferences through social networks, messengers, and video platforms in the context of democratic elections are examined. Particular attention is paid to the comparative analysis of digital technology use in election campaigns in the USA, European Union countries, and Ukraine. Such aspects as personalization of political content, algorithmic curation of information, formation of filter bubbles, and their impact on electoral decision-making are considered. The research is based on an interdisciplinary approach that combines methods of political science, media sociology, and computational analysis. Significant differences in patterns of digital platform use are identified depending on the institutional design of the electoral system, the level of digitalization of society, and cultural features of political communication. The phenomenon of digital polarization and its impact on electoral results is analyzed. A typology of models of digital platform influence on electoral behavior is proposed, taking into account contextual factors. The research results demonstrate that digital communication platforms are not neutral intermediaries but actively shape political preferences through technological and algorithmic mechanisms. Challenges for democratic processes related to algorithm opacity, manipulative practices, and the digital divide between different segments of the electorate are outlined. Digital platforms have significantly expanded the volume of available information but have simultaneously created the problem of information overload. Voters face enormous amounts of political content of varying quality and reliability, which complicates the process of forming informed electoral decisions.

Keywords: political analysis, practical political science, forecasting, digital communication platforms, electoral behavior, comparative analysis, political polarization, filter bubbles, electoral preferences, digitalization of politics, social networks, election campaigns.

Постановка проблеми. Трансформація медіаландшафту внаслідок розвитку цифрових комунікаційних платформ фундаментально змінила природу електоральної поведінки. Якщо в ХХ столітті формування політичних преференцій відбувалося переважно через традиційні медіа та міжособистісну комунікацію, то сьогодні виборці дедалі більше покладаються на інформацію, отриману через соціальні мережі, месенджери та відеоплатформи. Ця трансформація має глибокі наслідки для демократичних процесів, оскільки змінюються не лише канали комунікації, але й механізми формування громадської думки та прийняття електоральних рішень.

Цифрові платформи створили принципово нову екосистему політичної інформації, де традиційні гейткіпери втратили монополію на формування порядку денного, а виборці отримали безпрецедентний доступ до різноманітних джерел інформації. Водночас виникли нові форми медіації через алгоритми, які визначають, яку інформацію бачить кожен конкретний користувач. Ця алгоритмічна курація контенту може призводити до формування ехо-камер та посилення політичної поляризації, що становить серйозний виклик для демократичного дискурсу.

Актуальність компаративного дослідження зумовлена необхідністю розуміння універсальних та контекстуально-специфічних механізмів впливу цифрових платформ на електоральну поведінку. Різні політичні системи, культурні традиції та рівні цифровізації створюють різноманітні патерни використання цифрових технологій у виборчих процесах. Порівняльний аналіз дозволяє виявити закономірності та специфічні фактори, що визначають характер цього впливу, та розробити більш адекватні стратегії регулювання політичної комунікації в цифровому просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика впливу цифрових технологій на електоральну поведінку активно досліджується вітчизняними науковцями. Гуменюк Б.І. аналізує трансформацію виборчих кампаній під впливом цифровізації, приділяючи особливу увагу українському контексту [1]. Дослідник виявив, що цифрові платформи створили нові можливості для політичної мобілізації, але водночас посилили ризики маніпуляції громадською думкою через таргетовану дезінформацію. Кормич Л.І. розглядає цифрові комунікації як фактор трансформації політичної культури та електоральної участі [2]. Її дослідження демонструють, що молоді виборці дедалі більше покладаються на цифрові джерела політичної інформації, що змінює традиційні патерни електоральної поведінки. Особливий акцент зроблено на ролі відеоплатформ, зокрема YouTube та TikTok, у формуванні політичних поглядів молодого електорату. Рибій О.М. фокусується на компаративному аналізі регулювання політичної реклами в цифровому просторі [3]. Дослідник порівнює підходи різних країн до забезпечення прозорості політичної комунікації онлайн та виявляє значні розбіжності в регуляторних стратегіях. Його роботи показують, що ефективно регулювання

вимагає балансу між захистом свободи слова та протидією маніпулятивним практикам.

Стеблина Н.О. досліджує феномен політичної поляризації в цифровому середовищі [4]. Її аналіз демонструє, що алгоритмічна курація контенту на цифрових платформах може посилювати ідеологічну сегрегацію виборців, створюючи ізольовані інформаційні середовища. Це має прямий вплив на електоральну поведінку, оскільки виборці з різних фільтраційних бульбашок можуть мати принципово різне розуміння політичної реальності. Шедяков В.Є. аналізує використання big data та штучного інтелекту в електоральних кампаніях [5]. Його дослідження показують, як політичні актори використовують аналітику даних для мікротаргетування виборців та персоналізації політичних меседжів. Особлива увага приділяється етичним викликам, пов'язаним з використанням персональних даних у політичних цілях. Незважаючи на значний обсяг досліджень, залишається потреба в систематичному компаративному аналізі, який би врахував різноманітність контекстів та дозволив виявити як універсальні закономірності, так і специфічні фактори впливу цифрових платформ на електоральну поведінку.

Метою статті є здійснення компаративного аналізу впливу цифрових комунікаційних платформ на електоральну поведінку в різних політичних системах та розробка типології моделей цього впливу. Для досягнення мети поставлено наступні завдання: проаналізувати механізми впливу цифрових платформ на формування електоральних преференцій; здійснити порівняльний аналіз використання цифрових технологій у виборчих кампаніях різних країн; виявити контекстуальні фактори, що визначають характер впливу цифровізації на електоральну поведінку; розробити типологію моделей взаємодії цифрових платформ та електоральних процесів; окреслити виклики для демократії, пов'язані з цифровізацією політичної комунікації.

Виклад основного матеріалу. Цифрові комунікаційні платформи радикально змінили інформаційне середовище, в якому формуються електоральні преференції виборців. На відміну від традиційних медіа, які забезпечували односторонню трансляцію інформації від джерела до масової аудиторії, цифрові платформи створюють складну мережу взаємодій, де виборці є не лише споживачами, але й виробниками політичного контенту. Гуменюк підкреслює, що ця трансформація призвела до фрагментації медіапростору та індивідуалізації політичної комунікації [1].

Механізми впливу цифрових платформ на електоральну поведінку є багат шаровими та взаємопов'язаними. Перший рівень впливу пов'язаний з доступом до політичної інформації. Цифрові платформи значно розширили обсяг доступної інформації, але водночас створили проблему інформаційного перевантаження. Виборці стикаються з величезною кількістю політичного контенту різної якості та достовірності, що ускладнює процес формування обґрунтованих електоральних рішень. Алгоритмічна курація контенту

виступає як механізм фільтрації цього інформаційного потоку, але одночасно може обмежувати різноманітність політичних позицій, з якими стикається виборець.

Другий рівень впливу стосується соціальних взаємодій навколо політичних питань. Кормич зазначає, що цифрові платформи створюють нові простори для політичних дискусій, де виборці можуть обговорювати свої позиції з однодумцями та опонентами [2]. Ці онлайн-дискусії можуть як поглиблювати розуміння політичних питань, так і посилювати упередження через групову поляризацію. Соціальний тиск в онлайн-спільнотах може впливати на електоральні рішення, особливо серед молодих виборців, які більше схильні до впливу однолітків.

Компаративний аналіз використання цифрових платформ у виборчих кампаніях виявляє значні міжкраїнові відмінності. У Сполучених Штатах цифрові технології стали центральним елементом виборчих стратегій ще з кампанії Барака Обама 2008 року. Американські кампанії характеризуються широким використанням big data для мікротаргетування виборців, складними алгоритмами персоналізації політичних меседжів та масштабними інвестиціями в цифрову рекламу. Електоральна система США з її акцентом на індивідуальних кандидатах та локальних виборах створює особливі стимули для використання персоналізованих цифрових стратегій.

Європейські країни демонструють більш різноманітні підходи до використання цифрових платформ у виборчих процесах. Рибій підкреслює, що країни Європейського Союзу розробили більш жорсткі регуляторні рамки, зокрема через Загальний регламент захисту даних, що обмежує можливості використання персональних даних для політичного таргетування [3]. Водночас спостерігаються відмінності між північноєвропейськими країнами з високим рівнем цифровізації та південноєвропейськими країнами, де традиційні форми політичної комунікації залишаються більш важливими. Пропорційні виборчі системи, поширені в Європі, створюють різні динаміки використання цифрових платформ порівняно з мажоритарними системами.

Український контекст характеризується швидкою цифровізацією електоральних процесів на тлі триваючих демократичних трансформацій. Гуменюк відзначає, що українські виборчі кампанії активно використовують соціальні мережі, особливо Facebook та Telegram, для мобілізації виборців та поширення політичних меседжів [1]. Особливістю українського випадку є висока роль месенджерів у політичній комунікації, що пов'язано з потребами безпеки та приватності в умовах гібридних загроз. Відносна слабкість традиційних партійних структур створює простір для більш спонтанних форм онлайн-мобілізації.

Феномен фільтраційних бульбашок та ехо-камер є одним з найбільш обговорюваних аспектів впливу цифрових платформ на електоральну поведінку. Стеблина аналізує, як алгоритми соціальних мереж, оптимізовані

для максимізації ангажованості користувачів, схильні показувати контент, який відповідає існуючим переконанням виборців [4]. Це може призводити до ситуації, коли виборці з різних політичних таборів живуть у паралельних інформаційних реальностях, де факти інтерпретуються принципово по-різному. Водночас емпіричні дослідження показують, що ступінь ізоляції в фільтраційних бульбашках часто перебільшується, оскільки більшість виборців все ще стикається з різноманітними політичними позиціями.

Персоналізація політичного контенту через мікротаргетування створює нові можливості та виклики для демократичних процесів. Шедяков підкреслює, що політичні кампанії можуть створювати високоспецифічні меседжі для дуже вузьких сегментів електорату, базуючись на детальному аналізі їхніх характеристик та поведінкових патернів [5]. Ця практика піднімає питання про прозорість та справедливість виборчого процесу, оскільки різні групи виборців можуть отримувати принципово різну інформацію від одних і тих же кандидатів. Компаративний аналіз показує, що регулювання цих практик значно відрізняється між країнами, від відносно ліберального підходу в США до більш обмежувального в ЄС.

Роль відеоплатформ у формуванні електоральної поведінки набуває дедалі більшого значення, особливо серед молодого електорату. Платформи як YouTube, TikTok та Instagram створили нові формати політичного контенту, що відрізняються від традиційних новин або політичної реклами. Кормич зазначає, що короткі вірусні відео можуть мати значно більший вплив на молодих виборців, ніж традиційні форми політичної комунікації [2]. Ці платформи також створюють можливості для нових типів політичних акторів, включаючи інфлюенсерів та контент-крейторів, які стають важливими посередниками в політичній комунікації.

Месенджери, такі як WhatsApp, Telegram та Viber, створюють особливий простір політичної комунікації, що відрізняється від публічних соціальних мереж. Комунікація в месенджерах є більш приватною та інтимною, що може робити її більш переконливою, але також менш прозорою. Групові чати стають просторами для поширення політичної інформації, часто без можливості верифікації джерел. Компаративний аналіз показує, що роль месенджерів у політичній комунікації особливо велика в країнах, де існують обмеження свободи слова або де виборці прагнуть більшої приватності.

Цифровий розрив між різними сегментами електорату створює нерівності в доступі до політичної інформації та впливу цифрових платформ. Старші виборці, жителі сільських територій та соціально-економічно вразливі групи часто мають обмежений доступ до цифрових технологій або навички їх використання. Рибій підкреслює, що це створює ситуацію, коли цифрові виборчі стратегії ефективні лише для певних сегментів електорату, тоді як інші залишаються поза межами цієї комунікації [3]. Компаративний аналіз виявляє, що масштаб цифрового розриву значно відрізняється між країнами залежно від рівня економічного розвитку та якості цифрової інфраструктури.

Феномен політичної поляризації в цифровому середовищі має складні причини та наслідки. Стеблина аргументує, що цифрові платформи можуть як посилювати існуючу поляризацію, так і створювати нові лінії поділу [4]. Алгоритми, що пріоритизують емоційно заряджений контент, можуть сприяти радикалізації позицій та демонізації політичних опонентів. Водночас цифрові платформи також створюють можливості для кросідеологічних діалогів та експозиції до різноманітних точок зору. Баланс між цими тенденціями залежить як від технологічного дизайну платформ, так і від політичної культури та інституційного контексту.

Використання ботів та автоматизованих акаунтів для маніпуляції політичним дискурсом становить серйозну загрозу для автентичності електорального процесу. Шедяков відзначає, що координовані мережі ботів можуть штучно ампліфікувати, посилювати певні політичні меседжі, створювати ілюзію масової підтримки або дискредитовувати опонентів [5]. Виявлення та нейтралізація таких мереж вимагає складних технологічних рішень та координації між платформами, дослідниками та регуляторами. Компаративний аналіз показує значні відмінності у вразливості різних політичних систем до цих маніпулятивних практик.

Транснаціональний характер цифрових платформ створює виклики для національного регулювання електоральних процесів. Політичні кампанії можуть використовувати зарубіжні сервери для розміщення контенту, іноземні актори можуть втручатися у внутрішні виборчі процеси через цифрові канали, а глобальні корпорації контролюють критичну інфраструктуру політичної комунікації. Рибій підкреслює необхідність міжнародної координації в регулюванні політичного використання цифрових платформ [3]. Водночас існує напруга між потребою регулювання та захистом свободи слова і приватності.

Вплив цифрових платформ на явку виборців є неоднозначним. З одного боку, цифрові технології можуть знижувати бар'єри для політичної участі, роблячи інформацію про вибори більш доступною та полегшуючи мобілізацію. З іншого боку, інформаційне перевантаження та цинізм щодо політичної комунікації онлайн можуть демотивувати виборців. Гуменюк зазначає, що вплив на явку залежить від специфіки виборчої системи, політичної культури та конкретних стратегій, використаних у кампаніях [1]. Молоді виборці, які є найбільш активними користувачами цифрових платформ, часто демонструють нижчу явку, що створює парадоксальну ситуацію. Цифрові платформи справляють все більший вплив на електоральну поведінку українців, трансформуючи способи політичної комунікації та мобілізації виборців. Це явище набуло особливої актуальності після Революції Гідності 2013-2014 років, коли соціальні мережі продемонстрували свою потужність як інструмент громадської мобілізації.

Соціальні мережі, зокрема Facebook, Telegram та Instagram, стали ключовими каналами поширення політичної інформації серед українських виборців. Політичні партії та кандидати використовують ці платформи для прямої комунікації з електоратом, обминаючи традиційні медіа. Така безпосередня взаємодія дозволяє швидше реагувати на суспільні настрої, формувати порядок денний та мобілізувати прихильників. Особливо яскраво це проявилось під час президентських виборів 2019 року, коли Володимир Зеленський активно використовував соціальні мережі для побудови своєї кампанії.

Цифрові платформи змінили характер політичної участі молоді. Молоді виборці, які традиційно характеризувалися нижчою явкою, стали активнішими учасниками політичного процесу завдяки онлайн-активізму. Цифрові інструменти знижують бар'єри для політичної участі, дозволяючи виборцям отримувати інформацію, обговорювати політичні питання та координувати дії без необхідності фізичної присутності на мітингах чи зборах. Онлайн-петиції, флешмоби та віральні кампанії стали звичним елементом українського політичного ландшафту.

Важливим аспектом є роль месенджерів, особливо Telegram, який набув величезної популярності в Україні. Телеграм-канали політиків та політичних оглядачів стали впливовими джерелами інформації та формування громадської думки. Закриті групи та чати використовуються для координації дій волонтерів, організації спостереження за виборами та мобілізації виборців у день голосування. Така мережева структура дозволяє ефективно поширювати інформацію про порушення, координувати роботу на виборчих дільницях та швидко реагувати на виклики.

Цифрові технології також сприяли розвитку громадянського спостереження за виборами. Ініціативи на кшталт "Опора" використовують цифрові платформи для збору та аналізу даних про порушення, що підвищує прозорість виборчого процесу та довіру до його результатів. Мобільні додатки дозволяють громадянам повідомляти про порушення в режимі реального часу, створюючи систему громадянського контролю. Однак цифровізація політичного процесу несе і ризики. Поширення дезінформації та фейкових новин через соціальні мережі може маніпулювати громадською думкою та підірвати довіру до демократичних інститутів. Російські інформаційні операції активно використовують цифрові платформи для впливу на українське суспільство, поширюючи наративи, які можуть демобілізувати виборців або підірвати легітимність виборчого процесу. Проблема ботів, тролів та координованих кампаній з поширення маніпулятивного контенту залишається серйозним викликом для української демократії.

Цифрові платформи також сприяють політичній поляризації через ефект "ехо-камери", коли користувачі отримують інформацію переважно від однодумців, що посилює їхні переконання та знижує толерантність до

альтернативних поглядів. Алгоритми соціальних мереж, які пріоритезують емоційно заряджений контент, можуть підсилювати радикальні позиції та конфліктність у суспільстві. Водночас цифрові інструменти створили нові можливості для політичної освіти та підвищення обізнаності виборців. Онлайн-платформи з порівняння політичних програм, віртуальні дебати та освітні ініціативи допомагають громадянам робити більш усвідомлений вибір. Факт-чекінгові проєкти використовують цифрові канали для викриття маніпуляцій та перевірки заяв політиків, що сприяє підвищенню якості політичної дискусії.

Пандемія COVID-19 додатково прискорила цифровізацію політичної комунікації, коли традиційні форми агітації стали неможливими. Віртуальні зустрічі з виборцями, онлайн-дебати та цифрові кампанії стали основними інструментами політичної боротьби. Це продемонструвало як потенціал, так і обмеження цифрових технологій у забезпеченні політичної участі. Таким чином, цифрові платформи мають двоїтий вплив на явку виборців в Україні. З одного боку, вони знижують бар'єри для політичної участі, особливо для молоді, підвищують інформованість виборців та створюють нові канали мобілізації. З іншого боку, вони несуть ризики маніпуляцій, дезінформації та поляризації суспільства. Ефективне використання потенціалу цифрових платформ при мінімізації їхніх негативних наслідків залишається важливим завданням для зміцнення української демократії та забезпечення високої якості виборчого процесу.

Типологія моделей впливу цифрових платформ на електоральну поведінку може бути побудована на основі кількох ключових вимірів. Перший вимір стосується ступеня цифровізації політичної комунікації, від країн з високим рівнем цифрового проникнення до країн, де традиційні медіа залишаються домінуючими. Другий вимір відображає характер регуляторного середовища, від мінімального втручання держави до жорсткого контролю. Третій вимір пов'язаний з політичною культурою та рівнем довіри до цифрових джерел інформації. Перетин цих вимірів створює різноманітні моделі, кожна з яких має специфічні характеристики впливу на електоральну поведінку.

Перспективи розвитку впливу цифрових платформ на електоральну поведінку визначаються технологічними інноваціями та еволюцією регуляторних підходів. Штучний інтелект та машинне навчання створюють нові можливості для персоналізації політичного контенту та прогнозування електоральної поведінки. Технології deepfake піднімають нові питання про достовірність політичної інформації. Децентралізовані платформи можуть змінити баланс влади між глобальними корпораціями та користувачами. Кормич підкреслює необхідність активного підходу до регулювання цих нових технологій для захисту демократичних процесів [2]. Цифрові платформи продовжуватимуть трансформувати електоральну поведінку у

найближчі роки, створюючи як нові можливості для демократичної участі, так і викликаючи серйозні занепокоєння щодо цілісності виборчих процесів. Розуміння цих перспектив є критично важливим для формування ефективної політики та захисту демократичних цінностей.

Технологічна еволюція обіцяє радикальні зміни у способах політичної комунікації. Штучний інтелект вже використовується для персоналізації політичних повідомлень, аналізу настроїв виборців та прогнозування електоральної поведінки. У майбутньому системи на основі машинного навчання дозволять політичним кампаніям створювати гіперперсоналізовані меседжі для кожного виборця окремо, базуючись на аналізі їхньої цифрової поведінки, інтересів та переконань. Така мікротаргетингова стратегія може значно підвищити ефективність мобілізації виборців, але водночас створює ризики маніпуляцій та підриву автономності виборчого рішення.

Розвиток технологій deepfake та синтетичних медіа становить серйозну загрозу для інформаційної екосистеми виборів. Здатність створювати переконливі фальшиві відео та аудіозаписи політиків може бути використана для поширення дезінформації напередодні голосування, коли часу на спростування недостатньо. Це потребуватиме розробки нових інструментів верифікації контенту та підвищення медіаграмотності населення. Технології блокчейн можуть забезпечити верифікацію автентичності цифрового контенту, створюючи незмінні записи про походження медіаматеріалів.

Віртуальна та доповнена реальність відкривають нові горизонти для політичної взаємодії. Віртуальні політичні мітинги та збори у метавсесвіті можуть створити нові форми політичної участі, дозволяючи виборцям відчувати присутність на подіях без фізичного переміщення. Доповнена реальність може трансформувати політичну агітацію, накладаючи інформацію про кандидатів на фізичне середовище через смартфони або спеціальні пристрої. Однак ці технології також можуть поглибити цифровий розрив між різними верствами населення. Мобільні технології та широке поширення смартфонів продовжать демократизувати доступ до політичної інформації. Розвиток 5G та подальших поколінь мережевих технологій забезпечить швидший та надійніший доступ до цифрових платформ навіть у віддалених регіонах. Це особливо важливо для України з її значною сільською популяцією. Мобільні додатки для виборців можуть інтегрувати функції перевірки виборчих списків, пошуку виборчих дільниць, порівняння програм кандидатів та навіть дистанційного голосування у майбутньому.

Питання електронного голосування залишається дискусійним, але технологічний прогрес може зробити його більш безпечним та прийнятним. Блокчейн-технології обіцяють створити прозорі та захищені від маніпуляцій системи голосування. Естонський досвід електронного голосування демонструє можливість успішного впровадження таких систем, хоча питання кібербезпеки залишаються критично важливими. Для України, з її досвідом

російських кібератак, впровадження електронного голосування потребуватиме надзвичайно високих стандартів безпеки та поступового підходу.

Соціальні мережі еволюціонуватимуть у напрямку більшої децентралізації та контролю користувачів над своїми даними. Регулювання цифрових платформ стане центральним питанням електоральної політики. Європейський досвід з Актом про цифрові послуги та Актом про цифрові ринки може стати моделлю для України. Необхідність балансу між свободою слова та боротьбою з дезінформацією потребуватиме нових правових рамок. Прозорість алгоритмів, які визначають, який контент бачать виборці, може стати обов'язковою вимогою для платформ, що працюють у передвиборчий період.

Цифровий розрив залишається серйозним викликом для інклюзивності електорального процесу. Старше покоління та мешканці менш розвинених регіонів можуть бути виключені з цифрової політичної сфери. Забезпечення доступності цифрових інструментів для всіх сегментів населення та підтримка традиційних каналів політичної комунікації залишаться важливими для справедливої демократії. Кібербезпека виборчої інфраструктури стане пріоритетом національної безпеки. Захист систем реєстрації виборців, баз даних виборчих дільниць та систем підрахунку голосів від кібератак потребуватиме значних інвестицій та міжнародної співпраці. Гібридні паперово-цифрові системи можуть забезпечити додаткову надійність. Етичні питання використання персональних даних у політичних кампаніях потребуватимуть нового регулювання. Скандаль на кшталт Cambridge Analytica продемонстрували небезпеки нерегульованого збору та використання даних виборців. Прозорість у використанні даних, право на забуття та суворі обмеження на профілювання виборців мають стати стандартом.

Майбутнє впливу цифрових платформ на електоральну поведінку залежатиме від рішень, які приймаються сьогодні. Баланс між інновацією та захистом, між свободою та відповідальністю, між ефективністю та справедливістю визначить, чи стануть цифрові технології інструментом демократичного розширення можливостей чи загрозою для виборчої цілісності. Проактивний підхід до розробки політики, інвестиції в освіту та цифрову інфраструктуру, міжнародна співпраця та постійна адаптація до технологічних змін є необхідними для забезпечення того, щоб цифрова трансформація зміцнювала, а не підривала демократичні процеси.

Висновки. Компаративний аналіз демонструє, що цифрові комунікаційні платформи мають значний, але контекстуально-залежний вплив на електоральну поведінку. Універсальні механізми впливу включають розширення доступу до політичної інформації, персоналізацію контенту та створення нових форм політичної взаємодії. Водночас конкретні прояви цього впливу суттєво відрізняються залежно від інституційного дизайну виборчої системи, рівня цифровізації суспільства, регуляторного середовища та політичної культури. Виявлено три основні моделі взаємодії цифрових платформ

та електоральних процесів: модель високої цифровізації з ліберальним регулюванням, модель середньої цифровізації з активним державним регулюванням та модель обмеженої цифровізації з домінуванням традиційних медіа. Кожна модель має специфічні переваги та виклики для демократичних процесів. Найбільш ефективні підходи поєднують технологічні можливості цифрових платформ з адекватними регуляторними механізмами, що забезпечують прозорість, справедливість та захист від маніпуляцій. Ключові виклики для демократії в епоху цифрових платформ включають політичну поляризацію, поширення дезінформації, непрозорість алгоритмічної курації, маніпулятивні практики мікротаргетування та цифровий розрив. Ефективне реагування на ці виклики вимагає міждисциплінарного підходу та міжнародної координації. Перспективи подальших досліджень включають більш детальний аналіз впливу нових технологій, розробку ефективних стратегій регулювання та вивчення довгострокових наслідків цифровізації для якості демократії.

Література:

1. Гуменюк Б.І. Цифрова трансформація виборчих кампаній в Україні: виклики та можливості. Політичне життя. 2023. № 1. С. 34-42.
2. Кормич Л.І. Інформаційно-комунікаційні технології в політичних процесах: український та зарубіжний досвід. Одеса: Фенікс, 2022. 288 с.
3. Рибій О.М. Регулювання політичної реклами в цифровому просторі: компаративний аналіз. Актуальні проблеми політики. 2023. Вип. 70. С. 156-168.
4. Стеблина Н.О. Політична поляризація в епоху соціальних медіа: механізми та наслідки. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Питання політології. 2022. Вип. 42. С. 92-103.
5. Шедяков В.Є. Big Data та штучний інтелект у політичному аналізі та прогнозуванні. Грані. 2023. Т. 26. № 4. С. 45-56.

References:

1. Humeniuk, B.I. (2023). Tsyfrova transformatsiia vyborchych kampanii v Ukraini: vyklyky ta mozhlyvosti [Digital transformation of election campaigns in Ukraine: challenges and opportunities]. Politychne zhyttia [Political Life], 1, 34-42. [in Ukrainian]
2. Kormych, L.I. (2022). Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v politychnykh protsesakh: ukrainskyi ta zarubizhnyi dosvid [Information and communication technologies in political processes: Ukrainian and foreign experience]. Odesa: Feniks. [in Ukrainian]
3. Rybii, O.M. (2023). Rehuliuvannia politychnoi reklamy v tsyfrovomu prostori: komparatyvnyi analiz [Regulation of political advertising in digital space: comparative analysis]. Aktualni problemy polityky [Actual Problems of Politics], 70, 156-168. [in Ukrainian]
4. Steblyna, N.O. (2022). Politychna poliaryzatsiia v epokhu sotsialnykh media: mekhanizmy ta naslidky [Political polarization in the era of social media: mechanisms and consequences]. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina. Serii: Pytannia politolohii [Bulletin of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series: Issues of Political Science], 42, 92-103. [in Ukrainian]
5. Shediakov, V.Ye. (2023). Big Data ta shtuchnyi intelekt u politychnomu analizi ta prohnozuvanni [Big Data and artificial intelligence in political analysis and forecasting]. Hrani [Facets], 26(4), 45-56. [in Ukrainian]